

Dissertatio inauguralis medica, qua novum februm acutarum specificum Anglicanum / ... proponit ... Theoph. Benjamin Faber.

Contributors

Faber, Theophilus Benjamin.
Gmelin, Johann Georg, 1709-1755.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Litteris Bauhof-et Franckianus, [1753]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/knfeetfa>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
QUA

NOVUM FEBRIUM
ACUTARUM SPECIFI-
CUM ANGLICANUM.

PRAESIDE

VIRO

*EXCELLENTISSIMO ATQUE EXPE-
RIENTISSIMO*

JOHANNES GEORGIO
GMELINO,

MED. DOCT. CHEM. ATQUE BOT.
PROFESS. PUBL. ORD.

Pro summis in Arte Medica Honoribus consequendis
proponit

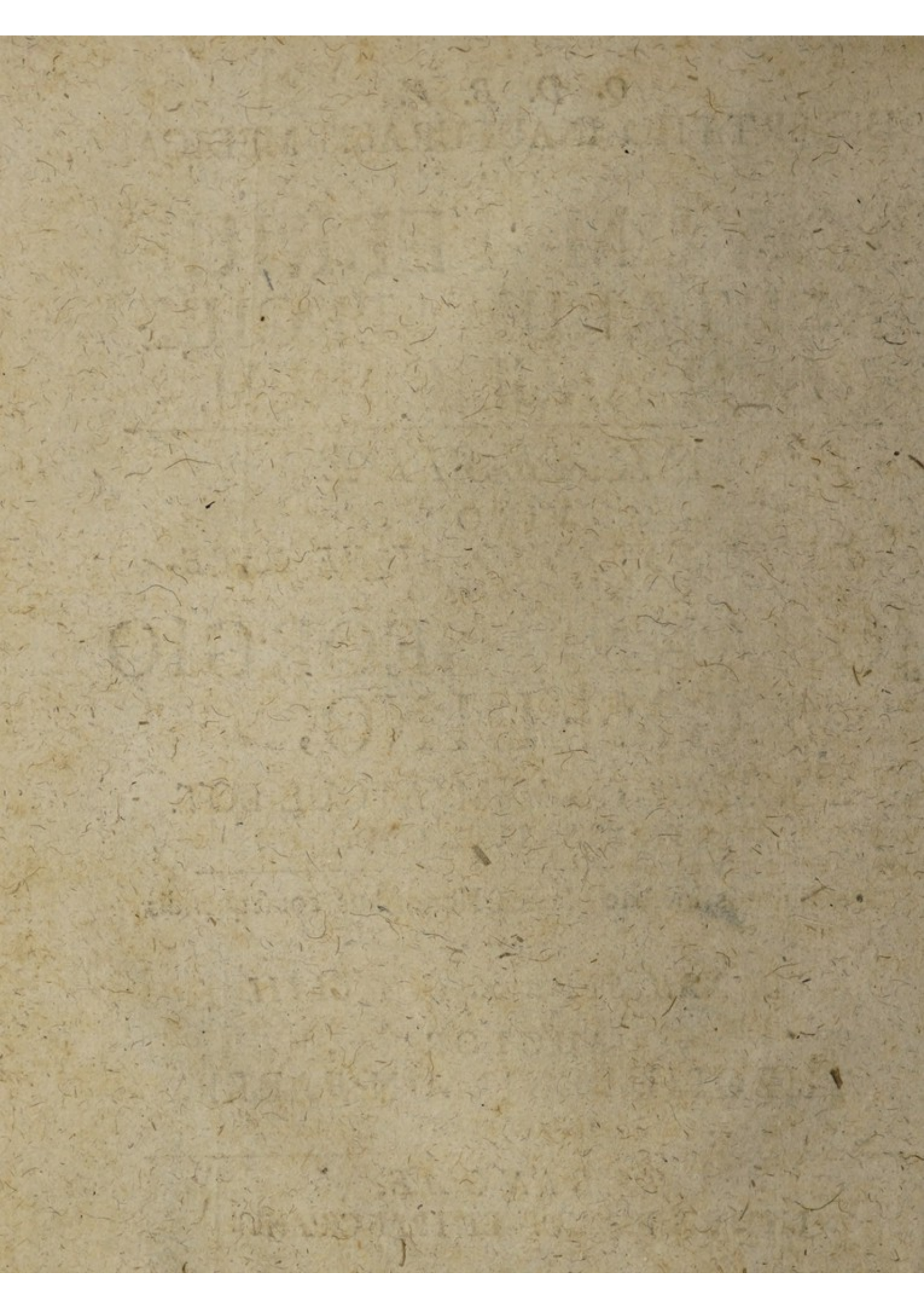
D. XXII. SEPT. A. MDCCLIII.

AUCTOR

THEOPH. BENJAMIN FABER,
Neostadiensis.

TUBINGAE,

LITTERIS BAVHOF-ET FRANCKIANIS.

P R Æ F A T I O.

*
* **
* *

Agnus remediorum in morbis vulgo jactatorum est numerus ; Plerumque vero promissis ab ipsis factis, si ad experientiae lydiū lapidem examinantur, non respondent. Hinc medici sæpius jam decepti cautiōres nunc facti tali recens jactato remedio fidem non statim adjiciunt, sed eam tamdiu suspendunt, donec ab aliis fide dignis Viris virtus eorum extra dubium posita & per crebram experientiam luculenter demonstrata sit. Repetita enim crebraque experientia ad remedii alicujus præstantiam extra dubium ponendam opus est. Quapropter etiam experientia à maximis in arte salutari Viris quam maxime semper commendata, præcipuumque therapie & pathologie fundamentum appellata fuit. Ita Baglivus Oper. omn. cap. I. pag. 5. quidquid, ait, inest certi medicinæ, observationibus magna ex parte debetur, & in præfat. nullam prorsus & nobilissimæ scientiæ exornandæ & curandis hominibus ulteriorem operam navari posse, quam si præstantissimæ artis studiosi immenso retro jam factas à majoribus nostris observationes attenderent, novasque indies animadverterent & notarent ; Ita etiam Vir post fata adhuc Illustr. Fr. Hofmannus Med. Syst. Rat. Tom. II. §. V. pag. 5. accuratiores, inquit, morborum historiæ & observationes primum & præcipuum pathologie & therapie constituunt fundamentum, & in præfat. Dissert. de modo morbos consignandi : Se unam de certo morbo accuratè consignatam & cum omnibus circumstantiis no-

✻ ✻ ✻

tatam historiam plus æstimare, quam mille laudana, ar-
cana & splendidissimas medicamentorum compositiones.

Hæc de experientiæ in remediorum viribus certo co-
gnoscentis necessitate tractationi huic de novo febrium
acutarum remedio ideo præmitto, quia remedium hoc
si Auctori fides habenda, multiplici etiam sese commen-
davit experientia, adeoque præcipuo veritatis sigillo &
signo, experientia nempe gaudet.

Affirmat enim inventor ejus, se nihil asseruisse, nisi
quod crebra & repetita experientia constanter ita se ha-
bere comperuerit ante, neque quidquam de eo reticuisse,
quodcunque illud esset. Fidem vero facit, illud in febre
substrata acuta etsi vehementissima & in maximo gradu
constituta semper exoptatum habuisse effectum, pericu-
lumque nunquam non abegisse, id quod in sequentibus
pluribus dicetur. Sed veniam hic peto, quod de remedio
novo agere sustineam, neque tamen ullum habeam quod
ex propria praxi de ejus præstantia allegare experimentum
valeam; Spem tamen alo, illam à benevolo lectore im-
petrandi, si quis mihi scopus fuerit, prius intellexerit.
Nimirum quum febres acutæ, si Sydenhamio credendum,
tertiam partem ægrorum eis laborantium è medio tol-
lant, adeoque ex classe morborum truculentissimorum
sint, hoc præcipuè mihi arridebat Dissertationis thema,
quod remedii certi contra eas spem facit; Mens simul
est, præstantiam ejus quantam constituentium qualitas
& præparandi modus de eo pollicentur, ostendendi,
lectori suum judicium nequaquam præripiens. Su-
perest, ut primos hos meos conatus lectori de meliori
commendem, & ut illos indulgente fronte perlegere
velit, rogem obsecremque.

✿ ✿ ✿

FORMULA REMEDII.

℞. Ol. Sulphur. per camp. Ingitime præpar.
vitriol. rect.

Salis. ana. p. ae.

Spir. vini rectificatis. triplum horum omnium, digere per men-
sem: ad siccitatem distilla.

Hujus Spiritus libris duabus add. Rad. angel. serpent. Virgin.
Sem. cardam. ana. drachmas sex. F. tinctura.

Administrandi modus.

HUjus tincturæ tantum aquæ puræ instilletur, quantum ad
gratam aciditatem conciliandam requiritur, julepusque re-
sultans saccharo ad gustum ægri edulcoretur, illique sitienti quan-
tum desiderat, ad bibendum exhibeatur. Plerumque sex libræ
spatio viginti quatuor horarum sufficiunt, post earum assumptio-
nem in sudorem æger incidit, & urina coctionis signa dat, sym-
ptomataque vel plane cessant vel saltem remittunt. Quando fe-
bris viginti quatuor horarum spatio nondum penitus est sublata,
illa remedio per æquale tempus, sed in minori quantitate conti-
nuato, cum omnibus symptomatibus cæto aufertur.

Inventum hoc remedium est abs JOH. CLUTTON, Anglo,
& publicæ luci expositum in libro, anglico idiomate conscripto,
qui elapso anno in Gallicam linguam translatus est, sub titulo:
Methode courte & assurée pour guérir les fièvres continües, tra-
duit de l' anglois. à Paris 1752. adjectus libro sequenti: Essai
sur les fièvres & sur les différentes espèces de fièvres, qui dé-
pendent de la constitution du sang, de Mr. Huxham.

Ne vero sine ordine nostra erret tractatio, illam in sequentes
sectiones dispescimus. 1.) Præcipuos effectus qui de eo in dicto
libro referuntur, recensemus. 2.) Quædam de febre acuta in
genere differimus, quantum nimirum ad nostrum scopum requi-
ritur. 3.) Modum febres acutas curandi exponimus, & 4.)
quanta remedium novum in curatione febrium acutarum revera
polliceri videtur, ostendimus.

Primo loco ponimus methodum Cluttoni, febres acutas mediante suo specifico novo tractandi, qualis in laudato ejus libro descripta legitur: Febrium acutarum curatio fere solo julepo descripto absolvitur primis morbi diebus. Si quinque primi dies effluxerunt, bezoardicum minerale cum illo jungendum & sexta quavis hora à septem ad viginti grana exhibendum est. Secretiones enim omnes promovet, fibrasque ad excernendum stimulat. Variare tamen medicamenta secundum duritiem & magnitudinem pulsus oportet; Si enim pulsus valde plenus est, illi tartarus vitriolatus omni sisorio dosi scrupuli surrogetur: Tartarus enim vitriolatus ad sanguinis rarefactionem conjunctumque cum illo æstum compescendum magis est appropriatus. Ab initio statim bezoardicum minerale cum julepo febrifugo jungatur, quando pulsus non valde plenus est, neque diarrhœa adest; Evacuaciones tum semper excitat, sanatio nemque accelerat. Si medicus nono jam morbi die elapso demum vocatur, cura vomitorio ordienda, si nausea & conatus vomendi præsto sint; quod ex antimonio fit, quia antimonialia stimulum quendam expulso-rium in fibris relinquunt, qui ad crisin promovendam admodum est proficuum. Notandum vero, ab initio statim vomitorium tale dictam ob rationem semper exhibendum esse.

Varianda autem praxis est secundum symptomata supervenientia. Ita si Diarrhœa superveniat (id quod de sudore vel hæmorrhagia modum excedente perinde valet) illa prudenter moderanda, non supprimenda est. In hoc casu Julepum cum infuso florum rosar. r. vel rad. tormentill. parare oportet, qui hac ratione præparatus julepus cum decocto cornucervi usti ad scopum hunc diarrhœam moderandi, nisi nimia sit, sufficit. Si nimia autem est, illam sistere oportet sequente bolo \mathfrak{R} . Balsam. Locatelli drachmam dimidiam, corall. r. pp. scrupulum dimidium, opii granum unum, Diacod. q. s. F. Bolus. potest tunc etiam bezoardicum minerale cum Theriaca Andromachi pro re nata dari. In inflammatione pulmonum, pleuræ, difficultate urinæ cum julepo nitrum & pectoralia jungenda, sicque in genere tenendum, semper in inflammationibus particularibus remedia his specifica simul propinanda esse; julepus enim febrifugus non nisi generali inflammationi medetur. Si febris ad inter-

missionem

missionem inclinat, quod sedimentum urinæ lateritium, crebra nausea & vehementes vomendi conatus indicant, omni sisorio dimidia drachma salis absinthii in uncia una succi citri dandam, cui si colici simul dolores adsint, aliquot laudani liquidi guttæ addanda. Si impetus febris versus ventriculum & intestina vergit, vel si ventriculus & intestina præcipue inflammatione affecta sunt, id quod ex nausea & vehementibus vomendi conatibus cognosci potest, tinctura febrifuga sine aromatibus propinanda, spirituosum omne vitandum, & omnia alimenta calida sumantur, diæta ex digestu facillimis & alimentis liquida forma gaudentibus constet, conclavisque aër, quantum æger desiderat, ventiletur, simulque si alvus lubrica est, alimenta ita comparata sint, ut illam non magis deturbent. Si constipata alvus est, clystere emolliente subducenda, aut bezoardicum minerale in electuario lenitivo *a)* Pharmacop. Edinburg. exhibendum. Clysteres locum habent, quando æger per plures jam dies constipatus est, tunc enim in clystere prompta est medela, quum electuarium lenitivum in quo bezoardicum min. datur, pluribus horis, donec effectum exerat, opus habet, neque vero tamdiu expectandum esset. Varianda etiam praxis est secundum diversas febris periodos. Ita si ad decimum quartum usque diem ceu ordinarium criseos tempus perdurat, sæpe vehementibus symptomatibus, qualia sitis ardens, labia & lingua nigra & sicca, urina rubra, magnæ inquietudines, delirium, subsultus tendinum, tremores, oculique fixi immobiles sunt, stipatur; tunc uncia una aquæ cujusdam cordialis libræ unijulepi febrifugi admiscenda, & bezoardicum min. cum croco, castoreo aliisque cordialibus dandum. Si convulsiones horrendæ sint, ex nervinis semper seligenda, quæ minimum rarefaciunt, qualia gummi ammon. visc. quern. Sal. Succini sunt. Si ad decimum sextum vel decimum octavum usque diem continuat, uti accidit, si vel ægrotus julepum non sufficienti quantitate bibit, vel accidens quoddam supervenit, vel in Medico perperam curante culpa est, sanguinis rarefactio ad summum gradum evehi solet; tunc dupla vel tripla dosis nitri, salis ammoniaci aliorumque

a) Electuarium lenitivum constat ex caric. ping. libra una, fol. Sennæ. unc. VIII. pulp. tamarind. casia, prunor. gallic. ana. libra dimidia. Sem. coriandr. unc. IV. glycyrrhiz. unc. III. Sachari libris duabus cum dimidia.

que remediorum sine excitatione inflammationis stimulantium saliumque neutrorum, quæ in tali casu bezoardico min. magis appropriata videntur esse, sine periculo datur, immo quandoque id necessarium est, præsertim si usque ad criseos tempus regimen & medicatio calida & aromatica fuerunt adhibita.

Hæc illa Methodus est Cluttoniana, febres acutas tractandi, quæ in summo febris gradu ubi mors certa videtur esse, omnem possibilem habet successum vid. sect. II. observatis saltem quas adduximus cautelis; uti auctor ejus in plus quam mille personis se observasse testatur, nosque ex libro ejus edit. gallic. ejusdem verbis huc transcripsimus.

Sect. I.

Quos præstiterit effectus.

SI ab initio statim in usum trahitur, & sufficienti quantitate potatur, omnem febrem acutam spatio viginti quatuor horarum aufert. Notandum tamen, illas febres hic excipiendas esse, quæ certa & determinata crisi solvuntur, uti pleuritis, peripneumonia, variolæ, morbilli &c. sunt, quia ad crisin, quod vocant, quatuordecim dierum pervenire illæ debent. Avertitur tamen ejus beneficio periculum, quod à febre nimia instat; Febres que symptomaticas certo tollit. Nemo non intelligit, illud maximi faciendum, reliquisque hæctenus usurpatis medicamentis longe præferendum esse, si ea quæ modo de illo diximus cum veritate consentiunt. Tertius enim quisque secundum Sydenhamii supputationem, si antea jam dicta repetere licet, ex hac febre perit. Dictis qui fidem adjicit, illi non incredibilia videbuntur, quæ sequuntur, & laudatus Auctor porro de illo refert: purpuram, delirium, si im ardentem, stupiditatem, anxietates præcordiales aliaque febribus acutis sæpe se adjunctia funesti prælagii symptomata illius ope adhibiti, ab initio morbi statim averti, aut si medico vel nimis sero vocato vel febre antea perverse tractata supervenerint, mitigari statim.

Ipsissima Auctoris uerba adducemus , ut res clarior evadat.
 p. 362. *a*) Effluxis viginti quatuor horis , inquit , æger in le-
 nem incidit sudorem , & omnia symptomata penitus evanescunt ,
 aut saltem multum imminuuntur. Si julepus per æquale adhuc
 temporis spatium , in minori tamen quantitate continuatur , fe-
 bris omnis penitus aufertur. p. 399. *b*) Methodus à nobis tra-
 dita magnam hanc habet prærogativam , ut si medicus nimis sero
 consultus , ægrotum fere exhaustum , aut timendo malorum sym-
 ptomatum pondere obrutum offendat , illi tumultus statim com-
 ponantur , & symptomata moderentur. p. 99. *c*) Non memini
 ullum eorum symptomatum quæ febribus malignarum epitheton
 imponunt , supervenisse , si nostra tractabantur methodo ; ut proin-
 omnes methodos quæ impedire nequeunt , quo minus febres
 acutæ in malignas degenerent , indignas reputem , quæ legantur.
 p. 375. *d*) Quum pluries diversos febrium acutarum progressus
 viderim , & ad minimum mille personas hac methodo tractave-
 rim , audeo asserere , in maximo febris gradu in quo mors certa
 videbatur esse , illam omnem possibilem habuisse successum . &
 pag. 400.

B

- a*) Au bout de 24. heures le Malade tombe presque toujours dans une sueur douce , & tous les symptômes s'évanouissent en entier , ou du moins dimi-
 nuent très - considérablement. En continuant l'usage du julep pendant
 24. heures de plus , & dans une quantité plus modérée , on emporte la
 Fièvre entièrement.
- b*) La Methode que nous donnons ici a ce grand avantage , quand le Medecin
 n'est consulté que tard , & qu'il trouve son Malade presque épuisé , ou même
 accablé d'un poids redoutable de symptômes de malignité , que toute courte
 qu'elle est , elle commence par calmer les desordres , & modérer les sym-
 ptomes.
- c*) Je ne me rappelle point que dans tout le cours de l'administration de nos
 remèdes , il soit jamais survenu aucun de ces symptômes violens qui font
 donner aux Fièvres l'épi.hète commune de Malignes. Aussi ne puis-je re-
 garder que comme presque indignes d'être lues toutes les prescriptions de
 pratiques contre les Fièvres , quand elles n'aident pas la Nature au moins
 jusque - là.
- d*) Comme j'en ai vû plusieurs fois les divers progrès , & que j'ai fait usage de
 ma méthode pour mille personnes au moins , j'ose assurer mes Lecteurs
 que même dans le plus haut période du mal , où la mort paroissoit certai-
 ne , elle a eu tout le succès possible , moyennant la simple observation des
 precautions dont nous avons parlé.

pag. 400. a) Omnes febres continuæ quæ ab Anno 1707. ad præsens usque tempus (1729.) Londini grassatæ sunt, cujus-
cunque speciei, in quacunque periodo constitutæ, immo à qua-
cunque causâ ortæ essent, methodo indicata curantur. Probe-
que observavit eos qui febrem contraxerant, frigidam æstuanti
corpori ingurgitantes, ope aquæ nostræ acidis mixtæ æque bene
restitutos esse, quam ii, qui spirituosus antea nimium abute-
bantur.

Notandum adhuc in laudato libro qui de febribus continuis
in genere agit, methodum etiam tradi, continuas putridas in
quas acutæ perperam tractatæ sæpe degenerant, curandî. Ægroti
in continua putrida ordinariè sicci & torridi attactu sunt, & post
aliquot dies linguam siccam aridam nigramque habent, cum tre-
moribus, subsultibus tendinum, & quandoque insensibilitate atque
stupore, dejectione animi, frequentibus suspiriis, pulsu celeri,
debili, tremulo aut inæquali, urinaque fere semper pallida &
cruda. Non multum etiam sitiunt, aut certe non tam crebro
potum poscunt, neque tam libenter bibunt, ac in febre acuta.
His julepus antifebrilis hunc in modum præparari debet: ℞. Rad.
Serpentar. Virg. contrayerv. croci, ana. drachmas tres infunde
aq. bull. libris duabus & colaturam Sachari uncia una edulcora.
Adde Tincturæ febrifug. q. s. M. Bezoardicum etiam minerale in
conserva quadam calida aromatica, uti conservatæ, aut Theria-
ca Andromachi sunt, dari debet, quæ ultima in alvi fluxu præcipue
convenit. Hystericis castoreum, succinum, & rad. valerianæ cum
bezoardico min. in bolum formata quam maxime conveniunt.
In genere ad diversas circumstantias & symptomata in febre hac
præsentia methodus particulariter accommodanda est. Modus
hæc tractandi febres putridas cõmuniter humiditatem universalem
per

a) Toutes les Fièvres continuës, de quelqu' espèce ou période que ce soit, qui
ont eu lieu dans Londres depuis 1707. jusqu' à présent (1729.) & qu'on a
traitées à l'ordinaire, se guérissent véritablement par la méthode que nous
donnons même quelqu'en puisse être la cause: car j'ai, parfaitement bien
remarqué, que ceux qui avoient gagné la Fièvre en buvant de l'eau froide,
lorsqu' ils étoient échauffés, n'ont pas laissé d'en guérir aussi naturellement
que les autres, par l'usage de notre eau froide mêlée d'acides. J'ai obser-
vé la même chose dans ceux qui avoient bu du Ponche trop abondamment.

per totum corpus producit, & simul lingua humida, ægrotusque
 tranquillus fiunt, convulsiones & delirium diminuuntur, pulsus
 melior redditur, urina citreum colorem nanciscitur, & sedimen-
 tum deponit, & effluxis duobus aut tribus diebus crisis per
 omnia excretoria fit, febrisque solvitur. Excretiones in hac crisi
 non tam promptæ sunt, ac quidem in febre acuta ob copiosa ca-
 lida remedia, quæ ad circulationem sanguinis excitandam adhi-
 beri debuerunt. Tenendum vero probe in curatione hujus febris
 est, omnia emollientia & fibras laxantia, nec non salia neutra &
 acida, ut tartarus vitriolatus, sal febrifugum, sal polychrestum,
 nitrum, sal ammoniacum, sal absynthii, & succus limonum, cane
 pejus & angue fugienda esse, immo si nono die effluxo æger non
 justam cujuscunque liquidi quantitatem bibere potest, ejusque
 spiritus vitales quasi suffocati sunt, julepus sequenti modo parari
 debet, resecta tinctura acida. *℞.* Aq. Ceras. nigr. uncias duode-
 cim, Pœon. comp. uncias, tres Tinct. croc. drachmam unam, sa-
 chari drachmas quatuor, & Bezoardicum etiam minerale tanquam
 nimis refrigerans seponi, è contrario autem vinum cum præce-
 dente tincturâ, jusculaque pulli & liquida nutrientia exhiberi, &
 vesicatoria atque cataplasmata stimulantia applicari, præsertim si
 singultus stomachique dolor superveniunt, quæ pessima sympto-
 mata insignem naturæ debilitatem indicant, in quo casu omnia
 excitantia, inprimis quæ simul anodynæ quid habent, uti Theria-
 ca, Mithridatium &c. in usum trahenda, ultimo remedio si omnia
 dicta nihil effecerunt, naturaque in ancipiti quasi hæret, ut neque
 superari penitus à materia morbifica possit, neque etiam ab illa
 liberari, cinnabaris antimonii à XV. ad XXX. grana & mercurius
 dulcis à VI. ad XII. grana omni si horio dandi sunt. Hac methodo
 pulsus fortior redditur, & ægro bibendi & facultas & appetitus
 redeunt, sæpe etiam sudor cum notabili evphoria procuratur.
 Quando æger iterum tunc sitit, præscriptis liquidis aut similibus
 largiter & quantum potest utatur, usque dum crisis procuretur,
 quæ decimo quarto die ordinariè evenit, si naturæ debito modo
 suppetiæ ferantur. Si remedia refrigerantia cum calidis & rare-
 facientibus junguntur, hæ refractariæ febres æque certe ac reli-
 quæ curantur. Methodisque ambabus febres funestissime sym-
 ptomatibus pessimis, maculis purpureis, tumoribus inflammatis,

angina &c. stipata persanantur. Non plura de febre putrida addimus, ne in nimiam molem hæ paginæ excrescant. Reliqua in ipso Auctore videri possunt.

Poffet à celeritate qua remedium novum febrifugum agit, suspicio subnasci, illius usum hanc ob rationem intutum esse. Objicient, periculosum esse, valida remedia in acutis febribus præscribere. Funestissimi enim eventus observati sunt à venæsectionis, vesicatoriorum, opii aliorumque ad cujuscunque insolitæ anxietatis, exacerbationis febrilis adparitionem præscriptorum, heroicorum remediorum improvido usu, non examinando antea; *a*) uti celeberr. Nihell apprime monet, ex antecedente febris in omnibus circumstantiis decursu, an ea, quæ aggrediuntur, accidentalia tantum, an critica potius, symptomata fuerint. Dein crisis qua febres acutæ sæpissime solvuntur, *b*) successiva, definita opera est exquisiti corporis nostri Mechanismi innatique & propriæ conservationi invigilantis Principii, quo à creatore ad conservationem nostrorum corporum dotati sumus; illiusque salutares excretiones certis criticis diebus ordinarie contingunt, sic enim *c*) synocha mitior quarto die, gravior septimo, ardentes & biliosæ, causi dictæ, tertio vel undecimo die &c. judicari consueverunt, possent ergo periculosum videri, & naturæ salutares conatus quasi pervertere, crisis criticosque à natura præfixos terminos præcipitare velle. Ad eximendum istorum animis molestum scrupulum quædam exempla adducam cum felicissimo successu præcipitarum crisis, in auctoribus passim obvia. Ex Veteribus adsit Peripateticorum Princeps Galenus. Meth. med. L. IX. cap. 4. Charter. Tom. X. p. 205. Ill. van Swiet. comment. in Boerh. Tom. II. p. 417. Iste unica largissima venæsectione vehementem febrem ardentem ad miraculum sustulit, ita ut adstans quidam diceret, ipsum febrem jugulasse. *d*) Ex modernis Doverus *e*) aliquot tales cum felicissimo

a) Novæ raræque observationes circa variarum crisis prædictionem ex pulsu. Amstelod. 1746.

b) ibid. pag. 102. & 103.

c) Fr. Hoffm. Med. Syst. Rat. Tom. III. p. 340. §. VII.

d) Tom. II. p. 417.

e) Legs d'un ancien Medecin à la patrie. à la Haye. 1734. p. 174. 175. 176.

fimo ſucceſſu in febris acutis præcipitarum criſium historias narrat, ex quibus unicam tantum, quæ ob ſingularitatem attentionem meretur, ſeligimus: Juvenis febre acutiſſima prehenſus, in extremis jam jam verſabatur. Oculi immobiles capiti infixi erant, maxilla erat pendula, lingua dura & fere penitus nigra, magnis ſudoris guttis hinc inde diſperſis; Pulsus totaliter ſuppreſſus. Subtractis quadraginta octo ſanguinis unciis facies naturalem colorem recuperabat, & ſudor diſparebat. Propinabantur ei potus ex aqua, vino rhenano & ſucco citri confecti aliquot libræ effluxis poſt eorum aſſumptionem quibusdam minutis, oculos iterum movere, & os claudere incipiebat. Aſſumta reliqua quantitate (integra quantitas aliquot menſurarum erat) quaſi evigilans, iterum cum adſtantibus loqui incipiebat, & poſt decurſum horæ lecto ſurgebat. Sequentem die ab omni febre liber, penitus cum ſanitate in gratiam redierat. Poſſem adhuc allegare, dies criticos non ad criſium eſſentiam pertinere, auctoritate Magni Ir. Hoffmanni ſuffultus, qui Med. Syſt. Rat. Tom. III. p. 348. §. XIX. expreſſis verbis: Dies, certi & ſtati ad eſſentiam criſium non pertinent.

Sed objicient ulterius, criſi per febrifugum novum excitata non omnem mali fomitem expelli, id vero quod relictum eſt, recidivas excitare, uti magnum Medicinæ Oraculum Hippocrates in aphorismis ſuis a) jam annotavit. Ad hæc reſpondemus, verum quidem eſſe, omnem morbi fomitem non æque ſimul & ſemel ac in febre ad criſin quatuordecim dierum perveniente, evacuari, uti Cluttonus b) ipſe fatetur, ſed huic incommodo facile obviam iri, ſi ſequentes ad præcavendam recidivam ab illo præſcriptæ cautelæ obſerventur, quippe quibus debite obſervatis, nullus æger neque in recidivam neque aliud malum, ex curatione febris legitime deducendum incidit. Cautelæ iſtæ ſequentes ſunt: Poſtquam remedium febrifugum eo uſque continuatum fuit, dum pulſus & urina indicant fomitem febris maximam partem evacuatam eſſe, æger rhabarbaro leniter laxandus eſt, quo materiæ reſiduæ febrilis ſecretio promoveatur.

B 3

Biduo

a) Sect. II. aphor. 12.

b) p. 396. & 397.

Biduo vel triduo post, observata interim bene diæta, purgans conveniens propinetur, quod omni triduo seu quatruiduo ter vel quater repetendum est. His debite peractis amarum quoddam roborans per unam, duas tresve septimanas bis quotidie in aqua quadam levi martiali sumatur. Interea vero omnibus negotiis vacent ægri, mentemque ab omni cura & sollicitudine liberam teneant, neque se nimium fatigent, neque libero aëri se exponant. Ni enim hæc rite observent, facillime post breve tempus recidivam incurrere observati sunt.

Sect. II.

De Febris acutæ natura.

§. I.

Febbris acutæ naturam explicaturum primo omnium indicare oportet, omnem febrem acutam esse continuam, hoc est, ex classe februm, quæ motum semel excitatum febrilem vel uno impetu ad finem perducunt, continentes dicendæ, vel per vices impetum remittunt, & denuo excitant, continuæ vocandæ, a)

§. II.

Acutæ nomen à velocitate & periculo, cum quibus decurrit, fortitur. Oportet vero periculum cum febre conjunctum esse, quis enim ephemeram, quæ viginti quatuor horarum spatio terminatur, acutam vocabit? b) Gnaviter à Celso c) sequentibus verbis describitur: Ubi sine intermissione accessiones & dolores graves urgent, acutus morbus est, &: Acuti morbi sunt, qui cito vel tollunt hominem vel ipsi cito finiuntur.

§. III.

Est vero diffusior sanguinis in partibus vel externis, vel præcipue internis congestio atque stagnatio ab ipsius turgescencia, rare-

a) Boerhaav. aphor. de cogn. & cur. morb. aph. 227, Illas nempe continentes *συνόχης*, has *συνεχῆς* vocavit antiquitas. vid. van Svviet. Tom. II. p. 342. & 443.

b) van Svviet. Tom. II. p. 8.

c) Lib. III. cap. 1. p. 111. & cap. II. p. 213.

rarefactione appulsive fortiori originem ducens. a) Nimirum constricta spasmodice corporis superficie sanguis introrsum pellitur, intensiusque moveri incipit, unde fit, ut majorem concipiat caloris jugiter tum durantis gradum & rarefiat; simulque oscula vasculorum lymphaticorum relaxantur, ut sanguis in illa propelli possit, sicque inflammatio excitatur. Omnis enim continua febris inflammatorii quid habet. Ista vero inflammatio ubi per totum corpus æqualiter diffusa est, synocha vocatur, ubi vero certi cuidam parti insidet, ab illa particularem accipit denominationem. Si meninges occupat, phrenitica, si fauces, anginoidea, si pleuram, pleuritica, si pulmones peripnevmonica, si ventriculum, stomachica, si duodenum & biliarios ductus, ardens & biliosa, si ileon, iliaca, si renes, nephritica, si mesenterium, mesenterica, si vesicam, vesicalis, si uterum, uterina, si intestinum rectum, hæmorrhoidaria, audit. b)

§. IV.

In nimis longam nos immitteremus discussionem, si omnes causas occasionales & procatarcticas curate excutere vellemus. Præcipuè gignitur à calido sanguine, corporis exæstuatione, animique excandescencia, potu ingurgitato frigidioris vel alia quacunque ratione concitato, vel ab arthriticorum aliorumque externorum affectuum repercussione, evacuationum assuetarum suppressione.

§. V.

Istis ab initio præcipue stipata est & cognoscitur adesse symptomatibus: Pulsus est magnus plenusque, facies accensa, urina rubra, æger valde inquietus est, delirat & intense sitit. c)

§. VI.

Si sit, d) ut ad caput vergat impetus, tunc facies turgescit, oculi rubent, & lacrymas plorant, caput dolet, arteriæ pulsant temporales, vertigo adest, sopor, torpor, vel plane mentis alienatio.

a) Fr. Hoffm. lib. cit. Tom. IV. p. 325. §. V.

b) ibid. 324.

c) Cluttonus. p. 362.

d) Fr. Hoffm. loc. cit.

natio. Si cordis ventriculi & vasa pulmonalia à sanguine impetuose irruente nimium distenduntur, respiratio difficilis & crebra, pectoris angustia & anxietas, cordisque palpitatio accidunt, juncta simul sæpe virium corporis animique dejectione. In œsophago levior adest inflammatio, sitis, ariditas & linguæ nigrities, præsertim si in corpus biliosum, calidum, ira excandefactum incidit, tumque vulgo febris ardens, cavsus veteribus vocatur. In ventriculo inflammatio nauseam, vomendi conatum, quandoque singultum, in intestinis inflationes summe dolorificas, alvi adstrictionem, vel excrementorum foetidorum ejectionem; in arteriis mesentericis vasisque venæ portæ dolorem fixum circa primam lumborum vertebam, semper malignitatem aliquam indicantem *a*); in membranis medullæ spinalis, decubitus insuetum, membrorum jactationem, torporem & artuum languorem, quandoque etiam convulsiones excitat.

§. VII.

Si partes internæ & nobiliores ab inflammatione sunt affectæ, ingens semper æstus, summa anxietas, sitis inextinguibilis, urinaque flammea cum sedimento roseo quandoque præsto sunt, & quo sensibilius viscus est, eo acerbior simul & ardentior dolor est, *b*)

§. VIII.

Indicanda etiam est differentia febris acutæ à putrida simplici, quarum illa synocha simplex, hæc putrida seu maligna etiam appellatur. Præter signa putridæ diagnostica in præcedentibus jam recensita à febre acuta adhuc differt. 1. Magna virium prostratione, quæ nunquam non cum illa adest, 2. Causa, quæ in putrida humor acer, putridus, corruptus est, quum in acuta sola sanguinis boni extra vias consuetas congestio sit. 3. Quod illa ad decimum quartum vel vigesimum primum diem extrahatur, hæc

a) Dover lib. cit. pag. 114. & 125. Le Médecin peut être assuré, que toutes les fois que le Patient se plaint de douleurs de reins, de quelque sorte que soit cette fièvre, elle est toujours accompagnée de quelque malignité, quoiqu'il n'y ait personne au monde qui puisse dire de quelle espèce sera cette fièvre, avant sa première crise.

b) Juncker Consp. Med. Theor. Pract. Tab. XX. p. 164.

hæc autem multo citius, ordinaria methodo quarto, septimo, undecimo die, febrifugi novi ope uno die solvatur. 4. Quod in putrida quandoque maculæ fuscæ vel nigræ excludantur, quod inacute non perinde fit.

Sect. III.

De modo febris acutæ curam adornandi.

§. I.

DUæ sunt febrim acutam tractandi methodi, è directo sibi invicem oppositæ, quarum una calidorum & alexipharmacorum opem implorat, subjuncto simul valde calido regimine, ad expellendum fictum aliquod in sanguine latens venenum, vel aliam quamcunque ob rationem, altera refrigerantia adhibet ad præternaturalem calorem fervoremque sedandum. Invaluit prior curandi mos, si Baglivo credendum, ex quo Jac. Sylvius cum Bontekœi schola febrium omnium essentiam in coagulatione sanguinis constituens, sanguinis missionem nec non remedia calorem temperantia prohibuit, spirituosavolatilia vero aliaque somnio conceptam sanguinis coagulationem dissolventia indifferenter quovis tempore in omnibus febribus præscripsit, judicans, calorem non esse febris causam, sed effectum & symptoma, pulsumque celerem non esse unum ex signis indicantibus sanguinem celerius moveri, sed tardius. a) Similes theorias Helmontius, Scretæ & Cartesiani suis quique inducti hypothefibus foverunt. Sed damnandum tale esse conamen nemo non intelligit, qui considerat, in febre acuta maximum semper adesse æstum & fervorem, qui calidis remediis necessario debet augeri & intendi, unde febris & symptomatum omnium exacerbatio b) consequitur; nec non per alexipharmaca Massam sanguineam resolvi, sicque febrem malignam reddi, alexipharmaca c) enim calida uti cel. Tralles optime

a) Oper. omn. pag. 128. & 129. §. II.

b) Qui febre acuta moriuntur, plerumque ex inflammatione menyngum, vel ventriculi & intestinorum aliarumve partium sphacelosa decedunt, uti Scretæ in libro de febre castrensi crebris sectionibus evicit & monstravit.

c) Tralles de terreis remediis &c. cap. XIX. §. XIIII. pag. 401. seq. Sane omnia

optime monet, nulla in nos operantur qualitate occulta antivene-
nosa, sed unice acrimonia sua nervos & vasorum villos stimu-
lando, proinque idem quod stimulus venenosus ex aëre haustus
agunt. Uti quidem à maximis in nostra arte Viris, Sydenha-
mio, a) Harrisio, b) Fr. Hoffmanno c) aliisque pluribus satis
superque ostensum est & demonstratum, qui omnes testantur,
imprudenti calidorum & alexipharmacorum usu acutas febres in
malignas converti, & exanthemata, non obscurum massæ san-
guineæ horum qualitate acri resolutæ indicium sæpissime elici.
Immo Fr. Hoffmannus Med. Syst. Rat. Tom. IV. pag. 213. §. II.
dicit, febre purpurata laborantes, ingruente primum morbo,
fere periisse omnes, quod calidis remediis cum æstuoso regimine
tractarentur, quapropter etiam illa serio prohibet. Ut adeoque
calida atque alexipharmaca ex febrium acutarum curatione plane
relegari mereantur, & potius in malignarum curationem, in
quibus æstus minor est, relegari, in quibus majori cum fructu ad-
hibita fuerunt.

§. II.

Ante omnia in curatione febrium acutarum sollicito medico
sanguinis rarefactio, à qua omnia symptomata, inflammatio nem-
pe & spasmi excitantur & exacerbantur, deprimenda. In febre
acuta vero synocha simul id efficiendum, ut sanguis stasin inflam-
matoriam constituens (siquidem omnis continua febris cum in-
flammatione conjuncta est, quæ in synocha per totum corpus
diffusa est, ut in præcedentibus dictum jam est,) resolvatur,
quod fit, vasa roborando, ut cruorem stagnantem in majora vasa
repellere possint. Obtinetur id per adstringentia (uti sanguinis
exæstuatio per refrigerantia deprimitur) qualia in remedio
novo

omnia alexipharmaca calida nulla in nos operantur qualitate occulta anti-
peptifera, antimaligna, sed unice irritando sua acrimonia nervos & vaso-
rum villos. Ergo agunt idem illud, quod agit stimulus venenosus ex aere
haustus. - - Vergere enim facit Miasma sanguinem nostrum in alcalescen-
tiam & putrefactionem.

a) Opuscul. p. 128. & 129.

b) De morbis infant. pag. 78. & 79. seq.

c) Med. Syst. Rat. Tom. IV. p. 331. §. 10.

novo aqua frigidiuscula, acida, spiritus vini, & aromata, radices nempe angelicæ, serpentariæ virginianæ semenque cardamomi sunt. Aquam frigidam roborare & fibras contrahere nemo facile negaverit. Omne enim frigidum fibras contrahit. Apparet vero id præcipue ex phœnomenis epota frigida aqua in corpore conspicuis. Sic apud multos epota frigida stimulus ad mingendum excitatur, quod quidem ab adductis vesicæ fibris, vesicam constringentibus & urinam propellere nitentibus derivandum est. Galenus jamjam potionem frigidam eam ob rationem in febribus acutis laudat, quia naturam robustam reddat, ut per alvum & sudorem expellat, quæ noxia sunt. a) Acida & spiritum vini adstringere cuivis illa degustanti facile innotescit, os enim contrahunt, uti quidem ab omnibus adstringentibus fieri solet. Radices angelicæ & serpentariæ virginianæ aromatico suo, quo gaudent, stimulo idem præstant.

Uti autem in inflammationibus, in quibus cruor non tam alte in lymphatica vasa penetravit, neque adeo incuneatus est, adstringentia & roborantia sunt adhibenda, ita ubi valde impactus est, præsertim si pars hæc nervosa & membranacea est, uti in ventriculi, intestinorum, vesicæ & viarum urinariarum, quæ omnes nervosæ ac fibrosæ, partes frigidæ ideo à Veteribus dictæ sunt, inflammatione, tunc contraria methodo incedendum. In hac enim emollientibus & fibras relaxantibus opus est. Si enim sanguis stagnans in loco, in quem delapsus est, valde impactus hæret, in locum congruum repelli prius nequit, quam emollientibus vascula hæc sic laxata sint, ut humorem stagnantem possint dimittere, tuncque simul liquori resolventi aditus patefit, ut libero appulsu illum sensim resolvere queat. Præcipue id vero in membranaceis nervosisque partibus obtinet, quia ab humore illapso tanquam spina infixæ validissime statim contrahuntur. Ex his principiis deducendum mihi videtur esse, quod Cluttonus, uti supra dictum fuit, si ad ventriculum vergit impetus, quod ventriculi inflammationem denotat, emollientibus, quale potus moderate calidus est, utendum, adstringentia vero, uti spiritum vini solli-

C 2

cite

a) Meth. medend. lib. 9. cap. V. Præter venæsectionem potio frigida conducit, quia extinguit febrem, & naturam robustam reddit, ut dein per alvum & sudorem expellat, quæ noxia sunt.

cite vitanda esse ajat, immo julepum sine aromatibus propinare jubeat. Ventriculus enim, uti nemini non constat, pars membranacea & nervosa valde est. Hinc Fr. Hoffmannus etiam in febre stomachicà fibras relaxantia remedia commendat, nec non antispasmodica atque demulcentia, vid. M. S. R. Tom. IV. p. 375. §. I. ut vascula à spasticis stricturis coarctata amplientur, & ipsi spastici motus componantur, quo liber, æquabilis & naturalis sanguinis progressus per ventriculum restituatur; quum in synocha roborantibus atque adstringentibus, uti frigida potus, acetum succusque fructuum acidulorum, citri, limonum, ribium, tinctura & aqua rosarum &c. sunt, utendum esse velit. *a)* Egregie hæc conspirant cum iis quæ Ill. van Swieten in aureo suo in Boërhaavianos aphorismos commentario Tom. I. §. 396. n. 6. dicit, quando de modo sanguini in inflammatione liberam per vasa viam aperiendi loquitur: Duplici autem, inquit, modo hoc fieri poterit, vel laxando sic vasa obstructa, ut transmittant per ultimos suos fines in venas immeabiles moleculas; vel constringendo vasa per refrigerantia, repellentia aut adstringentia, ut retropellatur obstruens immeabile ex angustiis quibus hæret, versus latiore locum vas.

Priorem scopum obtineri dicit emollientibus, præcipueque locum habere, ubi vetustior jam morbus est, & obstruens vasis incuneatum non facile se retropelli patitur, tunc enim laxantia & aperientia vasa expediunt, & materiam obstruentem solvunt. Galenus *b)* sequenti modo hac de re disserit, quando frigidorum usum in phlegmone commendat: Magisque profecto, inquit, ad incipientes phlegmonas frigidis & adstringentibus, quam discutientibus, est utendum: atque etiam magis, ubi crassum non est, quod confluit. Vehementi enim in parte inflammata incuneatione facta, non est amplius repercutientibus utendum, sed tunc tempestivum est discutere. Posterior vero methodus apud Veteres Medicos frequenter usitata fuit, quando à nulla evidente causa pars quædam corporis subito inflammabatur, quam inflammationem à fluxione tunc oriri ajebant, inque ea remedia quibus vis refrigerans inest & adstringens, applicabant. Talis synocha acuta in principio est, illa enim etiam à causis non tam manifestis,

a) Ibid. pag. 328. §. III.

b) Method. Medendi Lib. LIII. cap. 6. Tom. X. pag. 301.

ftis, ut refrigeratione, quæ calenti corpori admittitur, transpirationis insensibilis suppressione &c. sæpe excitatur, & inflammationem non valde profunde penetrantem habet, quia impetus sanguinis in principio ejus nondum tantus est, neque sanguis adhuc tantum mutatus. Videntur ergo Veteres illam sub fluxione, in qua adstringentia suadebant, intellexisse. Forfan pleræque inflammationes particulares huc referendæ sunt, quia semper fere vitium quoddam particulare, uti magna talis organi laxitas &c. inflammationem talem exacerbans subesse in illis videtur. Simul vero etiam remedia hæc dum locum obstructum vacuant, tonum & robur affectis partibus reddunt, sicque impediunt, quo minus tam facile iterum repleantur.

Forfan repellentium & adstringentium cum laxantibus conjunctio interdum in inflammatione etiam locum habet. Sæpe enim contraria remedia conjuncta prodesse solent; & abs Fr. Hoffmanno in multis inflammatoriis morbis hoc fieri invenio. Ita ad præscindendam anginofam in febre ardente inflammationem linctum ex julepo rosarum, nitro & camphora, oleoque amygdalarum dulcium conflatum præscribit; Et in eadem ardente febre juxta frigidum potum, & julapia ex aqua fontana cum citri succo confecta, ptisanasque cum syrupo acetositis citri, vel julepo rosarum spirituque vitrioli conditas, demulcentia, emulsionem ex amygdalis, seminibus quatuor frigidis, cum paregorica virtute pollentibus aquis, sambuci, tiliæ, primulæ veris &c. & lac ipsum, oleum amygdalarum dulcium, serumque lactis dulce commendat, quæ ultima præcipue proficua ait esse ad arcedam inflammationem partium nervoso-membranacearum, quæ his morbis eventu demum accedit funesto, modo exhibeantur debito ordine, tempore ac dosi. Sic Magnus Boerhavius etiam repellentibus & adstringentibus anodyna & aperientia commiscet. Aphorism. de cogn. & cur. morb. aphor. 596. n. 6. In quibusdam remediis utrumque hoc principium à natura conjunctum habetur, ita in sulphure, uti Cheyne *a*) sese exprimit, acidum quod illi inest, vitriolicum vasa arctat & constringit, oleum autem lubricat

C 3

a) Methode naturelle de guérir &c. Parr. II. pag. 119. Le soufre resserre les vaisseaux par sa vertu stiptique, & par son sel & par son huile il lubrifie & il evache.

facit & laxat Id quod ideo hic adduco, quia qualitas sulphuris emolliens remedio novo virtutem quandam etiam tribuere videtur. a)

Si sanguis in minimis arteriis impactus est, ejusdem resolutio diluentibus & attenuantibus obtinetur. Per diluentia tum simul si quæ in sanguine acrimonia est, uti in pessimis inflammationibus fieri solet, obtunditur & diluitur, & sanguini lenitas conciliatur. Optime id mediante aqua copiosa cui tinctura febrifuga instillatur potest fieri. Sique Massa sanguinea liquidioribus partibus orbata, spissitudinem inflammatoriam contraxit, ista aqua ope sachari quo julepus edulcoratur tanquam sapone blandissimo cum sanguine commisceri poterit, tunc enim semper aliquo medio ad mixtionem diluentium cum sanguine adjuvandam opus est, quæ sine illo cruda per sudorem alias diffillantur, neque cum inspissato cruore miscentur.

Ablatis per convenientia remedia febre ac inflammatione vasa roboranda veniunt, ut recidiva præcaveatur; quod præprimis necessarium est, quando febris subita crisi uti in curatione per julepum febrifugum terminata, atque judicata est, uti etiam post omnem gravem vires valde atterentem febrem. Corpus enim per febrem insigniter debilitatur, spasms qui cum omni febre conjuncti sunt, semper insigniter debilitantibus & atoniam semper relinquentibus, quemadmodum atonia vicissim spasms velificatur. vid. Fr. Hoffmann. loc. cit. Tom. III. p. 82. Idem celeberr. Vir simul monet, quo vehementior spasmus sit, diutiusque partem affligat, eo majorem atoniam, imbecillitatem ac virium resolutionem relinqui; ex quo prompte fluit, quo vehementior & quo diuturnior febris sit, eo majorem etiam virium imbecillitatem solutam febrem sequi debere. Quanti vero momenti sit, finito morbo, ut debilitato corpori robur suffuratum reddatur, apparebit, si eundem Celeberr. Virum de largo morborum ex atonia proventu differentem audiamus. b) Affirmat enim neque ullum morbum ullumque symptoma gigni, nisi præcedat eximia generis nervosi infirmitas, aut nobiliorum partium atonia, sive hæc in ventriculo, intestinis, systemate vasorum mesaraicorum, membranis cerebri aut medullæ spinalis, sive etiam excretoriis consistat,

a) Vid Clutton. p. 4. §.

b) Tom. III. §. XLIII. pag. 80. & 81

stat, quo etiam fiat, ut roborantia & balsamica medicamina languidam partium facultatem refocillantia, ad arcendos morbos efficacissima sint præsidia. Idem non potest non intelligere, qui considerat, roboratis vasis non modo omnes se - & excretiones melius procedere, verum etiam illis durante adhuc morbo in usum vocatis, crisin completiorem consequi, tunc enim materia morbifica omnis ejici potest. Hæc vero roboratio in methodo Cluttoniana per remedia amara fit, quæ post febris ablationem per aliquot septimanas, uti supra dictum fuit, secundum ejus præscriptionem usurpanda sunt.

Sequens adhuc indicatio ad curationem synocharum acutarum febrium abs Fr. Hoffmanno ponitur, ut 1) liber sanguinis circuitus maxime ad superficiem corporis restituatur, 2) illud quod stagnat, & corruptum est, discutiatur. Nimirum blanda diaphoresi opus est, ut reliquæ morbi expellantur. Simul vero etiam si quæ sentina in primis viis à stagnantibus corruptisque ibi humoribus hæret, illa congruis medicamentis eliminari debet. Ad priorem scopum consequendum in Cluttoniana methodo julepus saltem febrifugus tamdiu continuandus est, usque dum urina & pulsus omnem morbi fomitem expulsum esse indicent. Ea enim mirabilis est hujus remedii proprietas, ut dum febrem & exæstuationem sanguinis tollit, simul vasa etiam roboret & adducat, unde fit, ut per continuatum ejus usum omnis noxius humor è corpore expellatur. Hoffmannus in hunc finem blanda diaphoretica, pulveres scilicet vel bezoardicos temperatos vel absorbentes, nonnunquam cum nitro aut succo citri assumendos suadet, nec non infusa theiformia ex veronicæ, scordii, cardui benedicti herbis, quæ in primis quando quarto die synocha febris critico sudore solvitur, pulsusque quietior cum sudore redit, ad secundandam hanc salutarem excretionem proficiunt.

Quoad secundum scopum, qui eliminationem sentinæ in primis viis aut circa primas vias hærentis respicit, illi purgantibus aut potius laxantibus satis fit. Nimirum frequentissime observatur, in febribus acutis non modo in sacco illo duodeni materiam putridam malæ notæ delitescere, quæ ubi in massam sanguineam resorpta fuerit, gravissimas turbas excitat, verum etiam in venæ portarum systemate, à quo intestina reliquaque abdominalia vi-
scera

scera vasa habent, simile quid latere, ex quo tanquam ex equo Trojano plurima morborum monstra & præcipue etiam febres omnis generis prodeunt, sanguis enim plures ob rationes facillime in eo stagnationem & statim concipit, & pertinacissimi morbi, qui nisi ad hunc locum medela dirigatur, eradicari nunquam possunt, hic stabulantur, sedemque fixam habent. Purgantium ope vero non modo Saburra in sacco duodenali primisque viis, verum etiam in vena portæ stabulans exturbari poterit, resolvendi enim etiam spissosque humores fluidos reddendi vi pollent, neque nocebit, si particulis acribus in massam sanguinem resorptis motus sanguinis paulo concitator fiat, modo non tantus sit, ut ægrum debilitet, & malum afferat. Cluttonus purgantia quater aut quinques repetere jubet, quod in sua methodo ideo necessarium est, quoniam crisi per illam præcipitata non omne noxium plene evacuatur. Hoffmannus laxans ex manna, cremore tartari, vel etiam cassia & rhabarbaro suadet, simulque monet, valida omnia purgantia, multoque magis emetica vitanda esse, quia tactis jam levi inflammatione visceribus facile funestam inducunt inflammationem, ut proin etiam ipsas pilulas Becherianas aliasque hujus generis quæ alias satis benignæ sunt, tanquam noxias è febrium acutarum curatione excludat.

Sicco præterivi pede indicationem quam Hoffmannus adhuc ponit, partes nimirum vitales à nimium congesto sanguine mediante venæsectione liberandi. Nam in febre acuta sæpe in vasis majoribus ante ventriculum dextrum sanguis accumulatur, libera sanguinis, mediante sinistro ventriculo per arterias propulsione, sicque etiam dextri ventriculi per pulmones in sinistram, proinque quoque majorum vasorum in dextrum exoneratione impeditis. Unde semper tum etiam difficilis respiratio adest. Sæpe tunc vasa spasmis arctata sunt, unde etiam sanguis per venas celerius ad cor & majores vasorum ante cor positos truncos derivatur, & in illis tum dicto modo coacervatur. Vel etiam cruor in angustiis minimarum arteriolarum hærens liberam sanguinis propulsionem in arterias impedit, vel cor debilitatum illi propellendo non sufficit. In omni hoc casu sanguis ante cor dextrum cum summo periculo coacervatur, ipsa enim vita tunc periclitatur, cessante enim cordis motu, desinit vita, cessare vero debet.

si hoc

si hoc resistencias arteriarum superare amplius nequit, tum etiam sanguis longa mora ante cor dextrum detentus coagulari poterit, unde etiam summa semper anxietas tunc ab ægris sentitur. Cluttonus omnem venæsectionem inutilem pronunciat esse, nisi plethora adsit. Hæc sanguinis ante ventriculum dextrum accumulatio vero etiam accidit, ubi nulla plethora adest. Tali que in casu periculum in mora quantocytusque succurrendum esse videtur, quod equidem omnium citissime sanguine immediate ex vena detracto fieri potest. Forsan julepus febrifugus tam cito agit ut venæsectionis vices supplere queat. Neque vero ait Cluttonus magnum incommodum ex venæsectione resultare, ut proin illam sine damno, præsertim ab initio viribusque ægri nondum fractis, administrare liceat; Dicit tamen illam esse inutilem, & esse consultius, illam ommittere, quia sanguinem non sine ratione profundere oporteat. Medetur vero julepus febrifugus omnibus recensitis causis sanguinis liberam per arterias à corde sinistro propulsionem impredientibus. Roborat enim cor debile, si ejus debilitas in causa sit. Vasis spasmodice crispatis, temperato calore qui refrigeratam per illum massæ sanguinæ exæstuationem consequitur, spasmi relaxantur. Calor enim moderatus omnis spasmus relaxat. Et tandem sanguis nimis inspissatus imminuta circulationis celeritate magnoque sanguinis æstu depresso resolvitur.

Sect. IV.

EX eis quæ de curatione febrium acutarum, deque requisitis ad eam necessariis, & remediis eo propriis diximus, apparet non solum methodum Cluttonianam omnibus numeris ad febrium acutarum curationem satisfacere, verum etiam remedium novum omnibus ad hanc curationem dotibus necessariis instructum esse, quippe exæstuationem sanguinis efficacissime sedat, & vasa simul roborat, quæ duo febrium acutarum curationem proprie absolvunt, & quo citius hæc efficiuntur, eo citius febris acuta sanatur. Explicandum adhuc superest, quomodo tam brevi tempore, viginti quippe quatuor horarum spatium febres acutas tollat;

Singularem hunc febrifugi novi effectum à volatilitate, quam à longa cum vini spiritu digestionem accepit, equidem derivo. In antecedentibus dictum est, acida mineralia vitrioli, sulphuris, salis per integrum mensem cum spiritu vini digerenda esse. Notissimum vero est, quanti digestio cum vini spiritu ad acida mineralia per se ponderosa activiora reddenda & quasi volatilisanda momenti sit; uti id ex Hoffmanni spiritu vitrioli dulci, liquore anodyno illi dicto, nitrique ejusdem dulci spiritu dilucescit, quem utrumque, præcipue vero primum plurima tam effectum paregorico quam roborante præstare constat. Videtur igitur volatilitate quæ per longam cum spiritu vini digestionem illi conciliata est, citissime & intime cum sanguine misceri, unde dum stimulo spiritus salis simul vasa stimulantur, a) ut se ocysissime exonerent, per ingentem vim refrigerantem quo julepus febrifugus gaudet sanguinis fervor efficacissime temperatur (videtur eo etiam plurimum conferre, ingens aquæ copia, quæ hac methodo ingurgitatur. Larga enim aquæ frigidiusculæ ingurgitatio æstum sanguinis efficacissime compescit, uti Veteres jam asseruere, & Fr. Hoffmannus novis probavit experimentis. vid. M. S. R. Tom. III. de aquæ frigidæ usu.) & vasa simul roborantur, ut crisis brevissimo tempore debeat accidere. Ut adeoque valde sit probabile, illud effectus quos Cluttonus de eo refert, præstare potuisse.

Neque vero hæ solæ sunt quibus julepus febrifugus præ reliquis in febribus acutis hucusque adhiberi solitis medicamentis præcellit, sunt adhuc aliæ quæ illum commendant non parvi momenti qualitates. Quum etenim venæsectio & aqua frigidiuscula, quæ ambo ex efficacissimis sunt refrigerantibus, ita sint comparatæ, ut venæsectio ægrotis à vehementia morbi jamjam debilitatis, robur adhuc ulterius subtrahat, præsertim si in tanta copia ac in historia ex Dovero allegata aliisque largam sanguinis missionem postulantibus casibus instituat; aqua vero si sine tinctura antifebrili propinatur, ad plures mensuras, si effe-

a) loc. cit. Tom. III. pag. 607. §. 13.

si effectum speratum præstare debet, ingurgitari debeat, unde ventriculus & primæ viæ valde etiam debilitantur, magnæ utilitatis debet esse remedium, his incommodis carens. Tale equidem remedium novum est, quod non modo in longe minori quantitate quam simplex aqua frigida, quæ ad tres mensuras secundum Hoffmannum propinari & per plures dies continuari debet, effectum febrem sedatorium exerit, verum etiam venæsectionem, uti supra jam diximus, plane inutilem reddit. Unde non possumus non illius usum Practicis commendare. Ultimo ut ejus usus in multorum ægrorum salutem vergat, ex animo opto.

PLacet quasdam adhuc observationes anatomicas, quas mihi in Xenodochio militari Argentoratensi per duos hyemes quibus anatomix ibi incubui, observare licuit annectere. Prima concernit oppido rarum naturæ spectaculum, musculum rectum abdominalem ad claviculas usque continuatum. Superstratus erat pectorali majori, in utroque latere unus, sterno utrinque ad latus positus. A cartilagine sextæ costæ veræ lato atque carneo principio oriebatur, eandem cum musculis abdominalibus habens latitudinem, non tamen penitus eandem crassitiem. Secundum sternum recta versus superiora tendens, desinebat in tendinem compressum, aliquot lineas geometricas latum, duos circiter latos digitos longum, album, splendentem. Tendo hic claviculæ prope insertionem sternomastoidei, cum cujus tendine confundebatur, inferebatur. Similem descripsit Celeberr. Albinus in descriptione muscutorum.

Altera oppido etiam rara observatio, situs cordis inversus in infante aliquot septimanarum observatus est, cujus historia huc redit: Infantem hunc cera per aortam injecturus, dum thoracem aperio, statim insolitam pericardii structuram offendo. Uti enim pericardium naturaliter triangulum format rectangulum, cujus apex apicem cordis recondit, basis vero basin cordis concludit, apexque in sinistro, basis in dextro latere est, hic contraria ratione se habebat, ut apex in dextro, basis vero in sinistro

latere essent. Aperto pericardio, in quo plurima aqua rubella continebatur, cordis idem plane situs erat, apex enim dextrum latus, basis sinistrum spectabant, cordisque ventriculus sinister cum auricula sinistra anterior, dexter cum auricula dextra posterior erant. Vasa cordis præter mutationem loci ob situm cordis mutatum nihil præternaturalis ostendebant. Aorta enim uti naturaliter solet, ex ventriculo cordis sinistro oriebatur, & curvaturam solito modo absolvebat, primo ascendens, dein iterum descendens; & ex curvatura solitos tres ramos, unum dextrum, carotidi dextræ & subclaviæ dextræ communem originem præbentem, alterum medium, carotidem sinistram, tertiumque sinistram, subclaviam sinistram emittebat. Arteria etiam pulmonalis, per canalem arteriosum cum aorta rite communicans, vena cava, venæ pulmonales & vasa coronaria, nec non reliqua cordis structura, quoad auriculas ventriculosque, plane secundum naturam sese habebant. Neque in reliquo vasorum systemate, nec in visceribus quidquam inveniebatur, quod à natura abscederet. Notandum adhuc est, sub injectione quæ per aortam ubi ex sinistro ventriculo prodit, instituebatur, cor se iterum vertisse, inque naturalem situm composuisse. Similem historiam inseruit infantis Celeberr. Daubenton, dans la Description du Cabinet du Roi, & icone ibi expressit, qui tamen in eo à nostro differt, quod in illo reliqua viscera etiam translocata essent, ita ut hepar sinistram, ventriculus atque lien nec non pancreas dextrum occuparent latus, colon etiam plane inverso modo se haberet, (cæcum enim in sinistro latere erat, & colon à dextro latere in pelvim tendebat): Ren dexter deficeret, sinister vero eo major esset, dextra glandula atrabilaria, cujus ren deficiebat, altera major esset. Vasa simili modo ac viscera loco mutata erant, ductusque thoracicus in dextram subclaviam inferebatur. Vixit noster infans quatuordecim dies, hic vero quinque saltem. Auctor hujus historię in memoratum librum insertæ illum non ob præternaturalem viscerum constitutionem mortuum esse vult, quæ quoad structuram rite constituta erant, siquidem exemplum militis septuaginta duos annos visceribus omnibus tam abdominis, quam thoracis translocatis, viventis, existet.

Alias adhuc in promptu haberem naturæ variationes, ex quibus rariores seligo, minus raras vero silentio prætereo. Ita tria bicipitis brachii vidi capita, in eodemque subjecto coraco brachialem duplicem. Quoad primum horum, illius tertium caput, quod supernumerarium erat, minimi digiti crassitiem æquabat, teresque erat, superius inter coracobrachialem & tricipitem musculo sine insertum; inferius communem cum bicipite tendinem habens. Coracobrachialis alter exterior magis, alter interior erant; exterior ordinaria hujus musculi gaudebat crassitie, & interiore crassior erat, superiorique interioris tendini fibris musculosis adhærebat. Exterior sub bicipitis tendine, interior autem penes eundem terminabantur.

Musculum extensorem communem digitorum pedis à peronæo minimo ægre separabilem, fibrisque admodum tenuibus constantem quoque vidi, quum peronæus minimus è contra tanto crassior esset. Utriusque musculi tendines ordinario modo dispositi erant, extensoris communis tamen solito tenuiores videbantur esse.

Vidi singularem etiam musculum inter vastum internum & tricipitem femoris, aliquot digitorum latitudine infra trochanterem minorem orientem, superius vero spinæ anteriori inferiori ossis ilii insertum. Crassitie circiter pectinæum æquabat, qui quod hic monendum duco, cum reliquis musculis solito modo aderat.

Sic etiam bis, duos tantum ramos ex curvatura aortæ ortos vidi, ita ut dexter subclaviam dextram & utramque carotidem largiretur, sinister vero subclavia sinistra esset; uti etiam cœliacæ ramos, hepaticam, lienalem, coronariam ventriculi & diaphragmaticam sine intermedio trunco ex aorta venientes; nec non arteriam brachialem duplicem, aut potius radiæam immediate ubi axillaris arteria brachialis fit, ex brachiali ortam.

Mentio etiam facienda musculi cujusdam sterno mastoideo à latere positi, cleidomastoideo vero incumbentis, quem ab Auctoribus non descriptum invenio, quemque tamen in plusquam

octo vel decem cadaveribus constanter reperi. Resecto & sublato platysmatemioide in conspectum venit, cum quo fibrarum palliditate & tenuitate, nec non earundem rectitudine convenit. Superius parti posteriori & superiori processus mastoidei à latere sternomastoidei lato & tendinoso fine inseritur. Inferius duplici gaudet origine altera lata à clavicula, immediate ante cleidomastoidei originem; carnea, qua resecta cleidomastoideus demum in lucem prodit, cujus origo simul hac minus lata, & tendinea est, & in progressu latior fit; altera angusta, à sterno, cum sternomastoidei tendine confusa. Aliqua ejus portio sternomastoideo solet incumbere. Prima vice supra sternomastoidei finem in processu mastoideo tendinibus septem vel octo, radiorum in modum dispositis inferebatur, quod vero non constanter ita se habet, quum ejus finis ordinarie à latere insertionis sternomastoidei in processu mastoideo sit.

T A N T V M.

PRÆNOBILISSIMO ET DOCTISSIMO
DOMINO RESPONDENTI
 PRÆSES.

Qui Te ab exordio litterarum Tuarum intime novi, quum rationem jam reddas omnium, quæ ab auspicio illarum egisti, non possum sine publico aliquo testimonio Te dimittere. Fundamenta apud nos jecisti egregia, & , relictis cum laude Musis nostris, ea mente profectorem instituisti, quæ desideria Tua erudita & honestissima luculenter nobis commonstraret. Nondum satisfacisse Tibi videbaris, sed quicquid in rem Tuam convertere porro poteras, id omne sacrum Tibi erat, & dulcissimæ patriæ Tuæ futurum aliquando fructuosum. Redisti ad nos uberrimis onustus & ornatus fructibus, & ab omni salutaris artis parte præclare instructus. Meditationes inter alia Tuas contulisti & incubuisti in methodum quandam cel. Cluttonii, febres continuas sanandi, de qua fama aliquo abhinc tempore viget non mala. Pro modestia, qua excellis, noluisti Tua experientia methodum hanc adgredi, satis tamen digna Tibi visa est, quam aliquo Tuo iudicio adgredereris. Compendium totius methodi in doctissima Tua inaugurali Dissertatione perspicue doces & explicas. Et mihi quidem satis apta illa videtur ad infringendum omne malum quod ex orgastico nimis sanguine trahit originem, illud etiam, quod jam aliquandiu invaluit. Neque enim incredibile est, causam ipsam febris etiam cedere medicamentis, quæ orgasmum præcipue sanguinis petunt, unde primus forte, qualis ab initio morbi status fuit, restituitur, hoc vero restituto tandem ad sanationem devenitur. Modo febris omnis continua ab ejusmodi sanguinis statu orgastico pendeat, modo etiam effectus tincturæ istius febrim fugantis reliquorumque medicamentorum sit certus. Hoc auctor methodi magno in pretio habere videtur, ut in ea crisis, quæ regulariter deci-

decimo quarto tantum die esset expectanda, tempus hoc à natura definitum jam antevertat: id quod durum iis videri posset, qui veterum medicorum nimium sunt reverentes. Licet vel hodiernos medicos aliquantisper distringere, vel minus honorifice de veteribus sentire nolim: non tamen sic natura me finxit, ut omnia contemnenda esse putem & vellicanda, quæ non insipidis plane hominibus placere solent. Forte crisin tempus interdum accelerari, nonnunquam retardari potest. Nec contradictionem involvit, crisin ad decimum quartum diem destinatam absolvi jam ad secundum vel tertium diem. Fiant experimenta cum liquore anodyno minerali Hoffm. vel medicamentum hoc, quod cognoscere tantum incipimus, magis magisque nobis patefiat. Spiritus salis nitrique dulces alio etiam modo experiri adgrediamur. Denique nec eum liquorem, qui ab auctore nostro præscribitur, examini medico subicere religioni nobis ducamus. Facile largiemur, multa non magnopere determinate significata esse ad singulorum ingredientium dosin definiendam. Sed omnia definiamus, & tunc componemus medicamentum, idemque intus exhibeamus, ut modus agendi pateat. Tale forte medicamentum invenietur, quod febres continuas inflammatorias in herba quasi suffocet: uti nulli dubitamus asserere, medicamentum aliquando detectum iri, quod malignas, quæ HUXHAMIO nervosæ dicuntur, antequam scenam suam agere possint, citissime jugulet. Eruditis Tuis meditationibus non indigna hæc existima-veris nec indaginis Tue sollertia, quæ maturâ satis suffulta prudentia calculum illis adjiciet. Ita vale, res Tuas feliciter agere perge, Tui memoriam jucundissimam mihi semper, mei Tuam exoptatissimam fore Tibi persuadens atque desideratissimam. Scripsi d. XIX. Sept. MDCCLIII.

